

Синиша Таталовић
Ружица Јакешевић

Европска унија и Кина: сарадња и/или супарништво након пандемије COVID-19

Апстракт

Пандемија COVID-19 заокупила је пажњу научне и стручне јавности од њене појаве почетком 2020. године. Од тада су уследила настојања да се објасне узроци, ток и последице пандемије COVID-19 из различитих стручних и научних перспектива. У то је била укључена и најшира јавност, што је пандемију COVID-19 ставило у средиште светске политике и јавности. Значајан део расправа био је усмерен према узроцима избијања пандемије COVID-19 у Кини, што је ову државу ставило у средиште пажње међународне јавности. На почетку пандемије COVID-19 Кина је на унутрашњем плану осмислила и спроводила политику која је подразумевала преузимање врло строгих мера везаних за ограничавање кретања становништва, те проширење здравствених капацитета на жариштима пандемије COVID-19. На спољнополитичком плану, Кина је настојала деловати проактивно, негирајући одговорност за избијање пандемије COVID-19, те помажући многим државама слањем стручњака и испоручујући велике количине заштитне опреме. Посебно је била интензивирана сарадња с државама Европске уније, која се одвијала на мултилатералној и билатералној основи. Европска унија исказивала је велике потребе за заштитном опремом, али и кинеском помоћи да се осмисле делотворне мере против пандемије COVID-19. Како је време пролазило, тако је слабила и ова врста сарадње. У раду ће се обрадити главни садржаји и динамика сарадње Кине и Европске уније у сузбијању пандемије COVID-19. У раду се полази од претпоставке да је стратешко партнерство између ЕУ и Кине остало отпорно на глобалну кризу изазвану пандемијом COVID-19. То се посебно односи на економске везе и изостанак самодостатности и конкурентности Европске уније у задовољењу потреба за одређеним производима, што је допринело одржању елемената сарадње у односу на елементе супарништва у односу између ових актера.

Кључне речи:

пандемија COVID-19, Кина, Европска унија, мека моћ, сарадња, супарништво

УВОД

Циљ овога рада јесте анализирати динамику политичких односа између Европске уније и Кине током пандемије COVID-19, како би се одговорило на питање да ли ће ова два глобална актера наставити јачати постојеће стратешко партнерство или ће се разлике међу њима толико продубити да ће превладати елементи супарништва. Полазећи од досадашњих сазнања о развијеним и комплексним односима Европске уније и Кине, може се претпоставити да ће стратешко партнерство између Европске уније и Кине остати отпорно на глобалну кризу која је узрокована пандемијом болести COVID-19. Поред тога, економске везе и изостанак самодостатности и конкурентности Европске уније у задовољењу потреба за одређеним производима допринеће одржању елемената сарадње у односу на елементе супарништва у односу између Европске уније и Кине. Нарушавање постојећих односа било би на штету и једног и другог актера. За Европску унију то би значило недостајање одређених производа важних за одржавање динамике у појединим економским гранама, као што је аутомобилска индустрија, док би за Кину то значило успоравање и смањивање економског раста.

Болест COVID-19, која се у децембру 2019. године појавила у кинеском граду Вухану (WHO, 2020)¹, постала је доминантна тема у медицинским, политичким, економским, безбедносним, медијским и другим наративима у глобалној заједници 2020. године. С обзиром на брзо ширење вируса SARS-COV-2 изван кинеских граница, Светска здравствена организација (World Health Organization – WHO) 30. јануара 2020. године болест COVID-19 прогласила је *јавноздравственим готањajem од међународној значаја* (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) (WHO, 2020a)², што је утицало на увођење низа рестриктивних јавноздравствених мера у националним оквирима, али и на међународном нивоу. Светска здравствена организација од 2007.³ до 2020. године шест је пута некој болести приписала међународни значај, међутим, ни у једном случају до пандемије болести COVID-19 димензије утицаја

¹ <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-covid-19.pdf> (20. 07. 2021).

² [https://www.who.int/publications/m/item/covid-19-public-health-emergency-of-international-concern-\(pheic\)-global-research-and-innovation-forum](https://www.who.int/publications/m/item/covid-19-public-health-emergency-of-international-concern-(pheic)-global-research-and-innovation-forum) (20. 07. 2021).

³ Наиме, 2007. године на снагу су ступили Међународни здравствени прописи (International Health Regulations), који су усвојени на 58. заседању Скупштине Светске здравствене организације 2005, поставши тако делом међународног права које обавезује 196 потписница. (WHO, 2005) WHO (2005) International Health regulations. 2nd Edition. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241580410> (13. 06. 2021).

нису били толико опипљиви на глобалном нивоу, и то не само у погледу здравствене безбедности грађана у свим државама света, него и у погледу утицаја мера за сузбијање ове болести на политичке, економске, безбедносне и друге односе међу различитим субјектима светске политике.

На нивоу појединаца и друштава, пандемија болести COVID-19 утицала је на различите аспекте живота великог броја грађана широм света – од њихових свакодневних навика, начина на који обављају своје послове, образовања, приступа медицинској нези, али и различитим другим добрима неопходним за нормалан живот, међусобних односа до могућности привређивања – све услед рестриктивних мера у виду одржавања физичког размака међу особама, ограничавања кретања у јавном простору, ограничавања дозвољеног броја људи окупљених на истом месту (укључујући приватне просторе), те одређених врста активности (нпр. рекреација), хигијенских мера, те ограничења путовања унутар држава, те међу њима (укључујући трансконтинентална путовања). Другим речима, све оно што се у децембру 2019. године чинило немогућим, већ који месец касније постало је реалност светског становништва, уводећи у свакодневни вокабулар „ново нормално”. Нови, још увек актуелан, пандемијски начин живота стога се може посматрати и у контексту људске безбедности.

„Ново нормално” у Европи (не само у Европској унији) изнело је на видело спознају о рањивости здравствених система, недостатној производњи заштитне опреме (одела, рукавице, маске), медицинских уређаја (респиратори) или лекова на домаћем тржишту, тј. зависности о увозу тих добара⁴ – махом из Кине. То сазнање о немогућности набавке потребних количина заштитне опреме у кратком року у почетку је утицало и на погледе о обавези ношења заштитних маски у затвореним и отвореним просторима, па су тако и Светска здравствена организација и Европска унија и власти појединих држава биле недоследне у ставовима о заштити коју заштитна маска пружа у погледу спречавања ширења заразе, придносећи тиме јачању отпора рестриктивним јавноздравственим мерама које су доношене на различитим нивоима.

Пандемија болести COVID-19 врло брзо је попримила политичку димензију, те је већ почетком 2020. године продубила раздоре у односима између Кине и Сједињених Америчких Држава, који су кулминирали економским ратом у време администрације америчког председника Доналда Трампа, али и између Кине и Европске уније. Поједине чланице Европске уније, како је растао број заражених и преминулих

⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_20_502 (26. 07. 2021).

од COVID-19 све су чешће спомињале одговорност Кине, не толико за појаву вируса COVID-19 колико за неправовремено предузимање мера раног упозоравања на ову јавноздравствену опасност. Тако неке политичке групације у Европском парламенту, као што је ЕПП, износе оштре ставове на рачун кинеске политике према спречавању ширења пандемије COVID-19. Између осталог, сматрају: „У раној фази избијања кризе Кина је покушала прикрити размере проблема. Ускратила је важне информације, ућуткала звиждаче и новинаре у Кини, те блокирала одлуке у Одбору за хитне случајеве Светске здравствене организације. Због тога што је Кина скривала проблем, уместо да се одмах ухватила у коштац с растућом кризом, вирус се убрзано проширио и постао глобални проблем. Након што је COVID-19 постао приоритет највишег врха земље, на свим каналима, међу осталим на онима кинеских медијских агенција у иностранству, те кроз дипломатске напоре и активности кинеских предузећа, Кина је приказана као земља чија борба против пандемије може послужити као пример. Описивана је као глобални добротинитељ који шаље помоћ и медицинску опрему широм света”.⁵ Углавном, Кина је демантовала овакве ставове и оптужбе, износећи аргументе који су ишли у прилог њеној политици сузбијања пандемије COVID-19. Наводили су како су врло брзо блокирали просторе захваћене епидемијом, располагали су, уз то, и великим количинама заштитне опреме, а становништво се придржавало прописаних мера. Међутим, међународни експертни тим WHO-а је тек почетком 2021. године – дакле више од годину дана након избијања епидемије у Кини – и то не без препрека, добио сагласност кинеских власти да дође у Кину и Вухан, те истражи још увек отворена питања о пореклу болести COVID-19 (Таталовић и Малнар, 2021).

Пандемија COVID-19 за последицу има репозиционирање најмоћнијих држава света. Кина и Русија, извозећи огромне количине вакцина, иако Русија имају ниску вакцинисаност властитог становништва, желе остварити утицај у многим државама. Тиме желе показати предности и ефикасност својих система у односу на либерално-демократске поретке који су показали бројне слабости у управљању пандемијском кризом. На руку им су им ишли и амерички председнички избори и усмереност америчке администрације на изборе и решавање пандемијске кризе на њиховој територији. Критике се односе и на амерички приступ

⁵ Односи ЕУ-а и Кине – пут према праведном и реципрочном партнерству, <https://www.eppgroup.eu/hr/redakcija/publikacije/odnosi-eu-a-i-kine-put-prema-pravednom-i-reciprocnom-partnerstvu> (15.10.2021).

вакцинисању, где су приоритет амерички грађани, а тек након тога друге државе, укључујући у Европску унију (Таталовић, 2021, стр. 13–15).

Политичке последице које се услед пандемије ове болести манифестују у континуитету од њене појаве могу се посматрати на унутрашњеполитичком плану у многим државама, али и у међународним односима на глобалном плану, те се велики број анализа усмерава на питање ко ће бити добитници, а ко губитници у постпандемијском свету. Притом се посебан значај придаје „глобалним играчима” или претендентима на ту титулу – Сједињеним Америчким Државама, Кини, Руској Федерацији и Европској унији (међу осталима), односно утицају пандемије на њихове међусобне односе. Стога је у фокусу овога рада однос између Европске уније и Кине – двају стратешких партнера. Иако је Кина у фокусу интереса америчке спољне политике, о односима с Кином интензивно се расправља и у институцијама Европске уније. Тако хрватски европарламентарцац Тонино Пицула сматра: „Што се Европе тиче, ми смо у неким темељним документима престали гледати на Кину као на неког беневољентног дива с којим се може трговати без политичких консидација те је она оцијењена као партнер, али и системски ривал. Сигурно да добар део еуропских држава не жели тек тако бити увучен у сукоб који нису ни започеле (мислећи на сукоб Кине и Сједињених Америчких Држава оп.а.), али исто тако је сигурно да ћемо између демократије и аутократије увијек бирати демократију”.⁶ Ипак, политика Европске уније према Кини не може се анализирати, а да се не анализирају и специфичне политике неких држава које су развиле добре трговинске односе с Кином те не желе њихов оштар прекид, што заговарају неке чланице Европске уније и Сједињене Америчке Државе.

ОДНОСИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И КИНЕ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ COVID-19

Последњи *самит* Европске уније и Кине одржан у условима „старог нормалног” био је онај одржан у Бриселу у априлу 2019. године, 21. по реду. Већ следећи одржан је у атмосфери глобалне пандемије болести COVID-19 која је низ делатности и активности 'преселила' у виртуелни простор – укључујући и 22. *самит* ових двају стратешких партнера,

⁶ Европски парламент усвојио је важан извештај који је припремио Пицула, тиче се односа са САД, Јутарњи лист, 06.10.2021. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/europski-parlament-usvojio-je-vazno-izvjesce-koje-je-pripremio-picula-tice-se-odnosa-sa-sad-om-15107970> (16.10.2021).

који се 22. јуна 2020. одржао путем видеоконференције, а на исти начин одржана су и два састанка лидера Европске уније и држава чланица с кинеским политичким вођством у септембру и децембру исте године. Међу темама које су традиционално биле заступљене на овим годишњим окупљањима, 2020. године на агенди се неизбежно нашло и питање координираног одговора на COVID-19, упркос јасно исказаном ставу о неким још увек непомирљивим разликама међу партнерима. „Европска унија је још прошле године одлучила Кину третирати на три начина: као партнера, када је реч о заштити климе и трговини. Као супарника на светском тржишту будућих технологија и података. И као противника када се ради о политичком систему и људским правима. Ту стратегију повереници Европске уније задужени за индустријску политику и конкуренцију, Thierry Breton и Margrethe Vestager, покушавају подупрети новом економском политиком.” (Риегерт, 2021) На такав однос према Кини утицало је и поновно приближавање Европске уније и Сједињених Америчких Држава након америчких председничких избора 2020.

Од почетка пандемије до друге половине јула 2021. године, у ЕУ је забележен 33.956.561 случај заразе корона вирусом, те 742.847 умрлих услед болести COVID-19 (ECDC, 2021)⁷. У Европску унију је у том раздобљу достављено 520.8 милиона доза вакцина, од којих је 448.2 употребљено, те је 69,5% укупног становништва примило барем једну дозу вакцине (European Commission, 2021).⁸ Према подацима Светске здравствене организације, од 3. јануара 2020. до 26. јула 2021. у Кини је забележено 120.213 случаја заразе, те 5.634 смртна случаја. До 17. јула 2021. у Кини је употребљено 1.479.502.829 доза вакцина (WHO, 2021),⁹ а након почетног спорог темпа вакцинисања кинеског становништва, просечан дневни број вакцинисаних у Кини у јуну 2021. достигао је 20 милиона (Mallapaty, 2021), што је 60% укупног броја вакцинисаних у целом свету у једном дану (Mallapaty, 2021). Тим темпом, Кина би целокупну популацију могла вакцинисати у року од три месеца. За разлику од Европске уније, Кина има производне капацитете потребне да се глобално позиционира у односу на ово питање. Кина је условљено одобрење за употребу своје прве вакцине издала крајем децембра 2020. Кина се исто тако придружила COVAX-у,¹⁰ вероватно и како би искористила ситуацију у којој су Сједињене Америчке Државе одлучиле

⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea> (27. 07. 2021).

⁸ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans_en (27. 07. 2021).

⁹ <https://covid19.who.int/region/wpro/country/cn> (27. 07. 2021).

¹⁰ COVAX је програм настао у сарадњи CEPI-а, Gavi-а и Светске здравствене организације, чији је циљ поштена и уједначена расподела и доступност вакцине против

да остану изван програма одлуком администрације тадашњег председника Трампа (Rowe et al. 2021), да би му се придружиле након ступања на дужност Џоа Бајдена. Кина је успешно користила ситуацију у којој су Сједињене Америчке Државе и Европска унија биле фокусиране на вакцинасање властитог становништва као примарни циљ, те чињеницу да је на домаћем плану имала позитивну епидемиолошку ситуацију. То је омогућавало почетно ниске стопе вакцинације домаћег становништва, и без обзира на могуће дугорочне негативне трендове, фокусирање на међународни ангажман. Управо првих неколико месеци 2021, када је однос потреба и доступне вакцине био највећи, Кина је имала довољне потенцијале, што је омогућило да чврсто постави темеље своје дипломатије вакцином. Како су нарастали производни капацитети вакцина у Сједињеним Америчким Државама и Великој Британији, тако су и кинеске вакцине губиле на значају, посебно као могућност коришћења у чланицама Европске уније. Кинеску вакцину употребљавала је једино Мађарска, која је у сврху вакцинације становништва користила све доступне вакцине, упркос критикама Европске комисије.

И док је пандемија за Европску унију представљала још један тест европског јединства, снаге њених институција и способности њених политичких вођа, за Кину је она послужила као подстицај за даље настојање употребе меке моћи (*soft power*) како би свет прилагодила кинеској визији глобалних односа. Након почетних изразито негативних наратива (у америчким и европским круговима), у којима се, што оправдано, што мање оправдано, Кина оптуживала да је остатку света крила појаву новог соја вируса, с развојем пандемије фокус јавности премештао се с проблема порекла вируса на начине борбе против ширења заразе, облике рестриктивних мера и њихове позитивне и негативне ефекте, нездравствене последице пандемије, те изум и производњу вакцина. Премештањем фокуса, делотворним сузбијањем ширења заразе унутар своје големе популације, донацијама великих количина медицинских потрепштина у југоисточној Азији и широм света, те коначно донирањем (и продајом) вакцина произведених у Кини, ова земља је „здравствену дипломатију” успешно придодала низу других спољнополитичких инструмената у служби испуњења њених ширих политичких амбиција и ширења геополитичког утицаја. Здравствена дипломатија није ново средство у кинеском спољнополитичком деловању (Procorio et al., 2021), те се у мноштву анализа поентира да је Кина и у овом случају успешно спроводи. То деловање било је/јесте, међу осталим, усмерено

болести COVID-19 у свим државама, без обзира на развијеност и богатство (Berkley, 2020).

према Европи у целости, те према Европској унији и њеним појединим државама чланицама. На пример, када се епидемија распламсала у Италији, једној од чланица Европске уније која је у почетку била најтеже погођена динамиком ширења вируса, у немогућности да јој се из Европске уније каналима солидарно допреми преко потребна заштитна опрема, вакуум је попунила управо Кина. Кинеска помоћ Италији везана уз COVID-19 изазвала је многе контроверзе у Европској унији. Кинеска помоћ Италији у време тешке здравствене кризе на почетку пандемије COVID-19, осим солидарности, била је усмерена и према постизању политичких циљева. Према појединим ауторима, Кина жели побољшати своју меку моћ стварањем слике да није земља одакле је вирус потекао. Друго, Кина има за циљ јачање везе с Италијом, посебно узимајући у обзир политичку важност након што је Италија 2019. потписала Меморандум о разумевању о програму Појас и пут 2019. (Cuscito, 2020).

ЗАКЉУЧАК

Људска историја препуна је различитих изванредних догађаја и опасности које су доводиле до угрожавања људи на глобалном нивоу. Као што су се неки догађаји из даље и ближе историје, попут светских ратова и разорних терористичких напада 2001. године на Сједињене Америчке Државе, дубоко урезали у колективно памћење људског рода, извесно је да ће се то догодити и с пандемијом COVID-19. Извесно је да ће пандемија COVID-19 трајно утицати на све државе света, утицајне појединце и социјалне групе. Треба се надати да ће превладати они који су мотивисани за изградњу бољег света у односу на оне који садашњу кризу желе искористити за остваривање својих себичних интереса. Већ сада је видљиво, на нивоима националних држава, те глобалном нивоу, да ће се променити јавна перцепција у односу на потенцијалне претње. Грађани ће све више бити мотивисани да легитимирају политике које ће бити фокусиране на њихову личну заштиту, првенствено у односу на невојне изворе угрожавања. Искуства многих држава, као и Европске уније и Кине, показала су њихову немоћ у одговору на пандемију COVID-19 употребом класичних инструмената националне моћи. Добри резултати у сузбијању пандемије COVID-19 могли су се постићи само синергијским деловањем класичних инструмената националне моћи (војска, полиција, безбедносно-обавештајне службе, цивилна заштита) са здравственим, социјалним, образовним и економским системом. Претпоставке за будуће деловање у сличним кризама, каква

је пандемија COVID-19, могу се видети у нормативним активностима бројних држава које мењају своје стратешке документе и безбедносне приоритете. То се односи и на Европску унију и Кину које имају различите приступе пандемији COVID-19, али и потребу ефикасног деловања у будућим условима криза. У својим међусобним односима Европска унија и Кина ће пандемију COVID-19 искористити за редефинисање досадашњих односа. То значи да ће и даље остати партнери, када се ради о заштити климе и трговини, која је изузетно развијена и где постоји висок степен међузависности. Међу њима ће јачати започето супарништво на светском тржишту будућих технологија и података. Све више ће се позиционирати и као противници када се ради о политичком систему и људским правима, будући се ради о два различита типа политичких система.

ЛИТЕРАТУРА

1. Berkley, S. (2021). "COVAX explained". GAVI. <https://www.gavi.org/vacineswork/covax-explained>. (25.09.2021).
2. Cuscito, G. (2020). "A lot of solidarity and some pitfalls: Why China helps Italy against the coronavirus". *Limes*, March 17, 2020. <https://www.limesonline.com/rubrica/cina-italia-mascherine-coronavirus-huawei>. (17.10.2021).
3. <https://covid19.who.int/region/njpro/country/cn>
4. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_20_502 (26.07.2021).
5. https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans_en
6. <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea>
7. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/europski-parlament-usvojio-je-vazno-izvjesce-koje-je-pripremio-picula-tice-se-odnosa-sa-sad-om-15107970> (16.10.2021).
8. <https://www.njho.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-covid-19.pdf>
9. [https://www.who.int/publications/m/item/covid-19-public-health-emergency-of-international-concern-\(pheic\)-global-research-and-innovation-forum](https://www.who.int/publications/m/item/covid-19-public-health-emergency-of-international-concern-(pheic)-global-research-and-innovation-forum)
10. Mallapaty, S. (2021). "China is vaccinating a staggering 20 million people a day". *Nature*. <https://www.nature.com/articles/d41586-021-01545-3>. (27.07.2021).

11. Odnosi EU-a i Kine – put prema pravednom i recipročnom partnerstvu, <https://www.eppgroup.eu/hr/redakcija/publikacije/odnosi-eu-a-i-kine-put-prema-pravednom-i-reciprocnom-partnerstvu>
12. Procopio, M., Bretherton H., and Alden, C. (2021). “Ask the Experts: Has China successfully employed 'health diplomacy' to promote its leadership role as purveyor of global public goods”. *London School of Economics*. <https://blogs.lse.ac.uk/cff/2021/03/18/ask-the-experts-has-china-successfully-employed-health-diplomacy-to-promote-its-leadership-role-as-a-purveyor-of-global-public-goods/>. (28.07.2021).
13. Reigert, B. (2021). „Sporazum EU-a s Kinom 'na ledu'”, *DW*. <https://www.dw.com/hr/sporazum-eu-a-s-kinom-na-ledu/a-57449076>. (17.10.2021).
14. Rouw, A., Kates, J., Michauld J., Wexler, A. (2021). “COVAX and the United States”. *Kaiser Family Foundation*. <https://www.kff.org/coronavirus-covid-19/issue-brief/covax-and-the-united-states/>. (25.09.2021).
15. Tatalović, S. (2021). „Zakasnela reakcija”, *Prosvjeta*, 161: 13–15.
16. Tatalović, S. i Malnar, D. (2021). „Pandemija COVID-19 i novo razumijevanje sigurnosti”. *Politička misao*, 58 (3): 132–156.
17. WHO (2005) International Health regulations. 2nd Edition. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241580410>

Siniša Tatalović, Ružica Jakešević

EUROPEAN UNION AND CHINA: COOPERATION AND/OR RIVARLY FOLLOWING COVID-19 PANDEMIC

Abstract

COVID-19 pandemic caught the attention of the scientific and expert community since its beginnings in early 2020. From that point on there were numerous strives to provide explanations of causes, course and consequences of the COVID-19 pandemic from different perspectives. General public was also involved in this process, which put the COVID-19 pandemic at the center of international public view. A significant part of the discussions focused on the causes of the outbreak of the COVID-19 pandemic in China, which put the country in the spotlight. At the beginning of the COVID-19 pandemic, China devised and implemented and internal policy that included taking very strict measures to limit population movements and enlarge health capacities in COVID-19 hotspots. Foreign policy-wise, China has sought to act proactively, denying responsibility for the outbreak of the COVID-19 pandemic and helping many countries by sending experts and supplying large quantities of protective equipment. Cooperation with the countries of the European Union, which took place on a multilateral and bilat-

eral basis, was the COVID-19 pandemic. The paper begins from the assumption that the strategic partnership between the EU and China has remained resilient to the global crisis caused by the COVID-19 pandemic. In particular, this applies to economic ties and the lack of self-sufficiency and competitiveness of the European Union in meeting the needs for certain products, which has contributed to maintaining the elements of cooperation in relation to the elements of rivalry between these actors.

Key words:

COVID-19 Pandemic, China, European Union, Soft Power, Cooperation, Rivalry